

Áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um opinbera háskóla nr. 85/2008

Málsefni

Háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytið áformar að veita opinberum háskólum lagaheimild til að innheimta skólagjöld af nemendum utan EES svæðisins.

Athugasemdir umsjónarmanna með alþjóðlegu meistaranámi í íslenskum miðaldafræðum og norrænu meistaranámi í víkinga- og miðaldafræðum.

Alþjóðlegt meistaranám í íslenskum miðaldafræðum hefur verið starfrækt í tuttugu ár og norrænt meistaranám í víkinga- og miðaldafræðum í fimmtán. Líðlega 300 nemendur hafa lokið meistaraprófi í þessum greinum, tæplega 30% frá löndum innan EES og ríflega 70% frá löndum utan þess. Af þessum fjölda hafa 80 haldið áfram í doktorsnám við háskóla víða um heim (Oxford, Cambridge, Berkeley, Cornell, o.s.frv.), fæstir í EES löndum. Nú þegar hafa 45 þeirra lokið doktorsnámi og hafa flestir þeirra fengið nýdoktorastyrki en 16 hlotið störf við erlendar háskólastofnanir, þar af 12 í löndum sem ekki heyra til EES. Þeir sem ekki hafa haldið áfram vinna ýmis störf, til að mynda við söfn og ýmiss konar miðlun, þar sem þekking sú sem þau öðluðust í áður nefndu meistaranámi nýtist þeim vel.

Augljóst er að allt þetta fólk stuðlar nú þegar að aukinni þekkingu og skilningi á íslenskri menningu í þeim löndum þar sem það starfar. Á það við um þá sem stunda rannsóknir, ýmist í doktorsnámi eða sem nýdoktorar, og ekki síst um þá sem nú þegar hafa fengið stöður við virta skóla þar sem þeir bæði kenna og rannsaka íslenska og norræna miðaldamenningu.

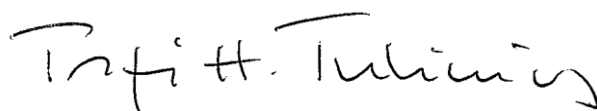
Þetta er mikill árangur á ekki lengri tíma og mun halda áfram að bera ávöxt um ókomna tíð. Þótt störf þau sem fyrrum nemendur okkar vinna séu góð og gagnleg, þá eru þau sjaldnast hátekjustörf. Það er því mjög ólíklegt að nemendur frá löndum utan EES-svæðisins haldi áfram að sækjast eftir því að komast í þetta nám ef þeir þurfa að greiða há skólagjöld. Þessir nemendur leggja mikið á sig til að koma hingað til lands og dvelja hér, ekki síst fjárhagslega. Þær upphæðir sem þeir verja til framfærslu sér á meðan fara inn í hagkerfi okkar. Ef skólagjöld sem skipta milljónum leggjast ofan á þær, er meira en sennilegt að fjárfestingin verði þeim ofviða.

Við leggjumst því eindregið gegn því að nemendur í þessum námsleiðum verði látnir greiða skólagjöld. Íslendingar hafa mun meira gagn af því að styðja við bakið á þessu fólk sem vill sinna kennslu og rannsóknum á okkar menningu, en að hafa af því háar upphæðir í skólagjöld. Stuðningur við kennslu í íslenskum fræðum er góð fjárfesting fyrir íslenskt samfélag.

Ef úr ráði verður að innheimta skólagjöld af nemendum með ríkisfang utan EES-svæðisins væri skynsamlegt að undanskilja að minnsta kosti þær námsgreinar sem beinlínis varða þjóðtungu okkar, bókmenntir og sögu. Á því sviði hefur Háskóli Íslands sérstöku hlutverki að gegna, bæði sem þjóðarháskóli en einnig sem forystuskóli á fræðasviðinu á heimsvísu. Á Háskóla Íslands hvílir sú skylda að miðla íslenskum fræðum til nemenda hvaðanæva úr heiminum og gjaldtaka eins og sú sem hér um ræðir myndi gera skólanum ómögulegt að sinna þeirri skyldu sinni.

Reykjavík, 14. október 2024

F.h. umsjónarmanna námsins,

dr. Torfi H. Tulinius
Prófessor í íslenskum miðaldafræðum